

незадоволеності зовнішністю серед дівчат-підлітків. Ми з'ясували, що серед респонденток не має жодної дівчини, яка була б задоволена своєю зовнішністю, що зумовлює їхню низьку самооцінку, негативну оцінку образу фізичного «Я» при наявності певних особливостей зовнішності. Дівчата негативно ставляться до власної зовнішності, прагнуть узгодити її із існуючими стандартами, які є у суспільстві.

Відповідно до методики «Шкала самооцінки» було з'ясовано, що 16,7 % респонденток мають середній рівень самооцінки, що є свідченням того, що дівчата-підлітки інколи намагаються прислухатись до думки інших. Низький рівень самооцінки діагностовано у 83,3 % дівчат. Вони важко сприймають критичні зауваження у свою сторону, сумніваються у правильності своїх дій, стараються завжди брати до уваги думку інших і відчують свою неповноцінність. Узагальнені результати нашого дослідження засвідчують, що труднощі у спілкуванні, навчанні, іграх; фрустрація і афіліація; негативні оцінки інших зрештою призводять до поступового зниження самооцінки особистості. Тому дівчата схильні сприймати більшість ситуацій як загрозливі, реагувати з підвищеною тривожністю. Виникнення деформованого сприйняття образу фізичного «Я» у дівчат-підлітків, які мають особливості зовнішності (як реальні, так і надумані) спричинене передусім впливом гендерних стереотипів щодо зовнішності дівчини/жінки.

Таким чином, постає нагальна потреба у формуванні толерантного середовища, вільного від будь-яких гендерних стереотипів.

Література

1. Булка Н. І. Ресурси соціального інтелекту: адаптивність, комунікативність, креативність. *Практична психологія та соціальна робота*. 2004. № 6. С. 45–47.
2. Скугаревский О. А., Сивуха С. В. Образ собственного тела: разработка инструмента для оценки. *Психологический журнал*. 2006. № 2. С. 40–48.
3. Современная энциклопедия психологических тестов / сост. В. Ю. Лившиц. Донецк : ООО ПКФ «БАО», 2004. С. 24–26.

МАСКУЛІННА ТА ФЕМІННА ЛОГІЧНІ СИСТЕМИ ЯК ЧИННИК ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ПРОЄКТНИХ МЕНЕДЖЕРІВ

Тетяна ФЕСЕНКО

**Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка,
fesenkotatyana@gmail.com**

Галина ФЕСЕНКО

**Харківський національний університет
міського господарства імені О.М.Бекетова,
galyna.fesenko@kname.edu.ua**

Відомо, що гендерний підхід органічно функціонує у різних системах знань, зокрема, визнається важливим компонентом освітньо-професійної підготовки

проектних менеджерів [4]. Дослідники наголошують, що у проектному менеджменті мають збалансовано використовуватися сильні сторони маскулінного та фемінного способів мислення та поведінки, щоби адекватно відповідати на виклики проектного середовища. Крізь «гендерну призму» переоцінюються й саме «тіло знань» проектного менеджменту РМВОК (A Guide to the Project Management Body of Knowledge або РМВОК Guide), його маскулінність [2].

На сьогодні розробка гендерносенситивних педагогічних методів та інструментів, що дозволяють забезпечувати належний рівень професійної підготовки проектних менеджерів є новою та мало досліджуваною проблемою для вітчизняної науки [1]. Методологічну основу дослідження складає проблематика маскулінності і фемінності психіки особистості у параметрах, артикульованих у тесті С. Бем.

У динамічних середовищах індивідуальні ролі проектних менеджерів, моделі їх поведінки можуть вибиратися довільно. Важливою компетентністю є здатність «креативно» реагувати на умови невизначеності. А це, зі свого боку, потребує розвинутих здібностей особистості, належним чином «включати творчість» у роботі з командою проекту, а також у систему проекту у цілому (наприклад, змінюючи формат завдань та обмежень проекту, конфігурацію зацікавлених сторін тощо). Робляться спроби окреслити базові якості креативної особистості, які є актуальними й для проектного менеджера (гнучкість при виборі способів вирішення проблем; бажання ризикувати; надання переваги невизначеності над одноманітною впорядкованістю) [3]. Саме тому у сучасних підходах до освіти дорослих пропонуються моделі відкритої системи підвищення кваліфікації, здатної забезпечити умови для задоволення креативних потреб фахівців і створення «таланомісткої» організації. Посилення ролі творчості в освітніх практиках потребує концептуального окреслення параметрів креативності, у тому числі й крізь «гендерну призму».

Зокрема, привертає увагу гендерне бачення креативної компетентності через баланс маскуліної та фемінної когнітивних систем. Відповідно до гендерних принципів, особа, незалежно від статі, має набути софістичних навичок балансування маскуліних і фемінних когнітивних стилів. Зокрема виявлено, що для мислення та поведінки успішних менеджерів проектів вирішальне значення мають як, фемінна так і маскулінна логічні системи, які виявляють свою специфіку у ставленні до інтуїції. Фемінна – послуговується інтуїцією у вирішенні проблем і підтримці міжособистісних відносин, маскулінна – сприймає лише те, що можна раціонально змоделювати й не послуговується інтуїцією.

«Фемінне вироблення рішень» (feminine sense making) передбачає «переналаштування на зв'язки з іншими» [2, с. 435]. Така логічна система цінує обмін інформацією та енергією, партисипативне вироблення рішень. «Маскулічне» виявляється у здібностях до аналітичного, безособового вирішення проблем і тенденції цінувати дії, що обумовлені ієрархічною владою. Маскулінна рефлексія у більшій мірі відповідає нормативній проектній діяльності, фемінна – ситуаціям, що виникають у життєвому циклі проекту, що вимагають реагування на динамічні сигнали середовища.

Пропонується гендерна візія моделі поведінки, у якій фемінність ототожнюється з творчістю, виробленням нових і корисних ідей, процесів і рішень, а маскулінність – з «поведінкою, що вимагає виправлення відхилень від стандартів, нормативів тощо». Звертається увага на те, що рівень необхідної креативності коливається між фазами проєкту. Зазвичай найбільш творчою фазою є початкова («ініціація»), коли неструктурована інформація перетворюється на ідеї, а хаотичне мислення на креативне. На фазі реалізації потреба у креативності існує здебільшого на початку («плануванні»), а потім неухильно зменшується.

Фемінними ознаками поведінки проєктного менеджера можна вважати такі: повага до різноманіття точок зору, здатність долати відмінності, шляхом включення нової ідеї. Тоді як маскулінними позначають невміння поєднувати різні ідеї, виявляти творчість, закритість до нових ідей (заперечення нових ідей як нездійснених, навіть не оцінюючи їх) і як наслідок – вибір однієї з точок зору, що призводить до конфлікту в команді. Фемінність поведінки менеджера виявляється у заохоченні працівників до нових ідей, організації процесів креативного пошуку рішення. Маскулінність – це завжди пошук підтверджень, обґрунтування рішень й водночас слабка реакція на ситуації невизначеності, нездатність адекватно керувати креативним пошуком рішень. Фемінність також розглядається як здатність з користю для проєкту використовувати нетрадиційні підходи, приймати креативні рішення з метою мінімізації ризиків, тоді як маскулінність завжди приймає існуючий стан речей, навіть якщо проєкт у небезпеці, та неохоче йде на ризик.

Застосування фемінної логічної системи до аналізу моделі компетентності проєктного менеджера дозволяє зробити припущення щодо необхідності розробки гендернозбалансованих педагогічних інструментів і методів для його підготовки.

Література

1. Фесенко Т. Г., Шахов А. В., Фесенко Г. Г. Ідентифікація креативних завдань у проєктному менеджменті із використанням гендерного підходу. *Управління розвитком складних систем*. 2018. № 33. С. 92–101.
2. Buckle P., Thomas, J. Deconstructing Project Management: A Gender Analysis of Project Management Guidelines. *International Journal of Project Management*. 2003. № 21. P. 433–441.
3. Fesenko T., Fesenko G. Developing Gender Maturity Models to Project and Programme Management. *Eastern-European Journal of Interiorise Technologies*. 2017. № 1/3 (85). P. 46–55.
4. Thomas J., Buckle-Henning P. Dancing in the white spaces: Exploring Gendered Assumptions in Successful Project Managers. *International Journal of Project Management*. 2007. № 25. P. 552–559.

ДОСЛІДЖЕННЯ ГЕНДЕРНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ У ПЕРІОД ДОРОСЛІШАННЯ ОСОБИСТОСТІ

Руслана ЧП

Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка,
ruslanachip@ukr.net

Актуальність дослідження особливостей становлення гендерної ідентичності визначається її перспективністю та сприяє прогресивним змінам сучасної системи